Kent Dergisi

Eylül 2013 Sayı:05

Bornova

Bornova Belediyesi' nin ücretsiz yayınıdır. Üç ayda bir yayınlanır. www.bornova.bel.tr

Geleceğin Bornovası

Bornova'nın ilk Levantenleri

Çiçekliköy

ISSN: 2147-4001

42 Kadınların hayatına sihirli dokunuş

32 Takunyadan kunduraya ayakkabının yolculuğu

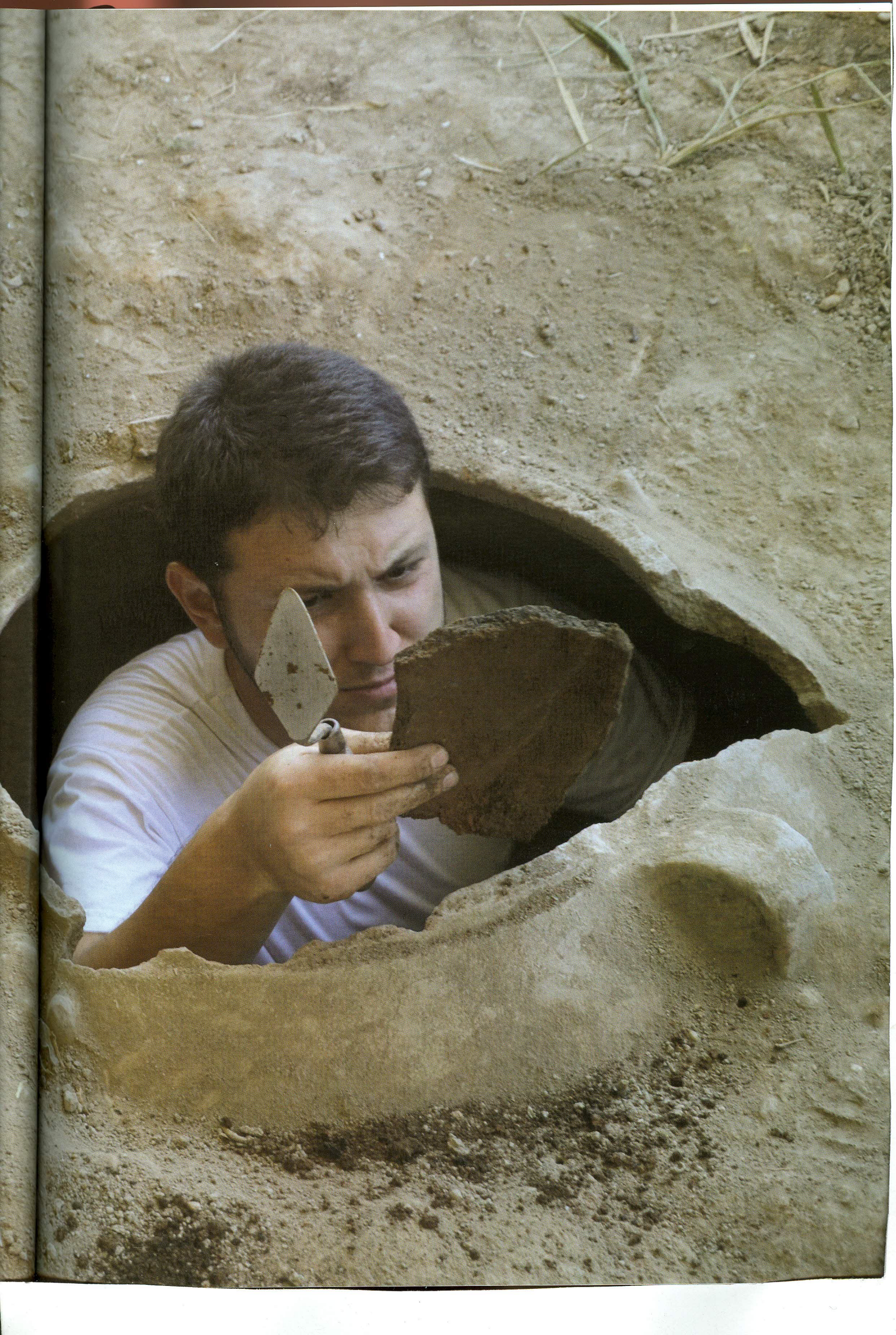
36 Hem ruha hem kulağa sesleniyor

Bornova'daki 5 bin yıllık yerleşim: Yassıtepe

8 bin 500 yıllık Yeşilova Höyüğü'nün yanı başında bulunan beş bin yıllık geçmişe sahip Yassıtepe, yaşadığı şiddetli depreme rağmen kent için önemli bir tarih öncesi yerleşim...

Yrd. Doç. Zafer Derin
Yeşilova Höyüğü Kazı Başkanı

Forum Bornova Alışveriş Merkezi'nde bakış yönünüzü villaların bulunduğu yere doğru çevirdiğinizde etrafı çitle çevrili boş bir alan göreceksiniz. Alışveriş merkeziyle, otoyol, ıslah edilmiş Manda Deresi yatağı ve müstakil evlerin yer aldığı bu alanda, daha önce hiç bilinmeyen bir Tarih Öncesi yerleşim, Yassıtepe bulunmaktadır.

İzmir'in tarihini 8 bin 500 yıl önceye taşıyan Yeşilova Höyüğü'nde 2005 yılında başlanan kazılar, Bornova'da hızlı kentleşme sonucu artan inşaat faaliyetleri nedeniyle henüz yapılaşmamış alanların daha dikkatli bir şekilde incelenmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Bornova'da başka yerleşim alanlarının olabileceği düşüncesiyle 2005 yılından itibaren Yeşilova Höyüğü kazıları ile birlikte çevrede araştırmalara da başlanmıştır. Yeşilova Höyüğü çevresinde yapılan ilk çalışmalar, 1925 yılı eski haritaları üzerindeki Osmanlıca "Yassıtepe" adıyla işaret edilen alanı keşfetmemize neden olmuştur. Bu yeni keşifle, aslında Yeşilova Höyüğü'nde en az 8 bin 500 yıl önce başlayan İzmir'in tarihi sürecinin, günümüzden 8 bin yıl önce Bornova Anadolu Lisesi içindeki İpeklikuyu Höyüğü ile birlikte kuzeydoğuya doğru yayıldığını ortaya koymuştur.

Adına uygun olarak yedi metreye yaklaşan yüksekliği ile Yassıtepe, derelerin getirdiği alüvyonlarla dolması nedeniyle günümüzde çok az yükseltisi kalmış olan alçak, yayvan bir tepe şeklini almıştır. Yarısı, yakın zamanda inşa edilen konutların altında kalan yerleşim alanı, 2005 yılından sonra tescil edilmesiyle bütünüyle koruma altına alınmıştır. Bornova Belediyesi tarafından "Koruma Amaçlı İmar Planı" yapılan yerleşim alanındaki ilk kazılar 2010 yılında başlatılmıştır. Kazılarla amaç, kentin 8 bin 500 yıl önce başlayan yerleşik yaşamını öğrenebilmek, alanı moloz yığınlarından temizlemek, yerleşime ilişkin kalıntıları açığa çıkartarak, Yeşilova Höyüğü ile birlikte sergilenebilir bir tarihi alan oluşturmaktı.

Deprem ve yangından geriye kalanlar

Yeşilova Höyüğü kazı programı kapsamı içinde kamu alanlarında başlatılan ilk çalışmalarda, kalıntıların yüzey toprağının hemen 10 cm altında başladığı ve üzerine yapılan yol ve tarımsal faaliyetler nedeniyle alttaki kalıntıların kısmen tahrip olduğu görülmüştür. Ancak çalışmalar ilerledikçe taş temel seviyesine kadar yıkılmış durumda olan, dikdörtgen şeklinde birbirine yapışık uzun mekanlar ortaya çıkartılmıştır. Kuzeydoğu, güneybatı doğrultusunda uzanan evlerin içlerinde ocak yerlerinin ve iri küplerin ve onlarca çanak çömleğin bulunduğu görülmüştür. Yapıların uzun duvarlarının "s" şeklinde yıkılması, İzmir'in beş bin yıl önceki yerleşiminin Milattan Önce 2 bin 850 yılında bir depremle son bulduğunu gös-

termektedir. Deprem o denli şiddetli olmuş ki, yapıların içindeki ocaklar yıkılan evlerin yanmasına neden olmuş, halk bu felaketten her şeyini yıkıntıların altında bırakıp kaçarak kurtulmuş, ancak geri dönüp aynı yıkıntıların üzerine bir daha yerleşmemiştir.

Ortaya çıkartılan taş duvarlı ince uzun evlerden oluşan yerleşim, Troya kentinin en eski tabakası "Troy I" ile çağdaştır. Ege dünyasının tüm kültür süreçlerini görebileceğimiz kentin içindeki bu alandaki son yapılar, CO14 analizlerine göre Milattan Önce 3050 - 2800 yıllarına tarihlenmektedir. Yapılan incelemeler 6 - 7 metre alttaki ilk yerleşimin Milattan Önce 6 bin yıllarında kurulduğu, daha sonraki yıllarda üst üste ondan fazla köy inşa edildiğini ortaya koymuştur.

Günümüzden 5 bin yıl önce Yassıtepe sakinleri, üzerinde koyu yüzlü boynuzumsu çıkıntıları olan etkileyici kaplar yapmışlar, bakır ve kalay karışımından tunç madenini elde ederek, bununla tarım aletleri ve silahlar yapmayı öğrenmişlerdir. Bu süreç aynı zamanda Anadolu'da "Feodal Düzenin" geliştiği, ilk kentleşmenin başladığı dönemdir. Kentleri yöneten beyler, çevresindeki yerleşimlerin toprak ve mallarını ele geçirmek için birbirleriyle savaşmışlar, istilaya karşı önlem almak için yerleşimlerin etrafına surlar inşa etmeye başlamışlardır.

Yassıtepe, zengin arkeolojik bulgularıyla alışveriş merkezinin önündeki tarih ve kültür alanıdır. Bu alanda kentimizin ve Batı Anadolu'nun en zengin kültürel süreçlerinden biri ortaya çıkartılmaktadır. Kazı çalışmalarına Bornova Belediyesi de destek vermektedir. Ortaya çıkan kalıntıların üzeri İzmir İl Özel İdaresi'nin desteğiyle çatı ile kapatılarak koruma altına alınmıştır. Bu alanda ortaya çıkartılan yüzlerce eserin bir kısmı da Bornova Belediyesi'nin inşa ettirdiği Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi'nde sergilenecektir. Yassıtepe, buluntuları ve günümüzdeki villaları anımsatan düzgün mimarisiyle; Yeşilova Höyüğü ile birlikte kent içi turların başlangıcını oluşturan ve Bornova'da turizmin gelişmesini sağlayan önemli noktalardan biri olacaktır.

Yeşilova Höyüğü'nde kazı sezonu açıldı

İzmir'in tarihini 8 bin 500 yıl öncesine dayandıran Yeşilova Höyüğü'nde 2013 yılı kazı sezonu açıldı. Alana ilk kazmayı Bornova Belediye Başkanı Prof. Dr. Kamil Okyay Sındır vurdu. Törende, Kazı Başkanlığı ve Bornova Belediyesi arasında işbirliği protokolü de imzalandı.

Bornova Belediyesi'nin Uluslararası Mimarlık ödülü aldığı Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi'nin hızla yükseldiği inşaatın yanı başındaki kazı çalışmaları törenle başladı. Kazı Başkanı Yardımcı Doç. Dr. Zafer Derin, kazı ekibi ve Karacaoğlan ve Yeşilova Mahalleleri Derneği (KAYED) yöneticilerinin katıldığı törende, ilk kazmayı Bornova Belediye Başkanı Prof. Dr. Kamil Okyay Sındır vurdu.

Kazı sezonu açılışında Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Ege Üniversitesi adına çalışmaları yürüten Kazı Başkanlığı ve Bornova Belediyesi arasındaki kurumsal işbirliğini ortaya koyan protokol de imzalandı. İmzalanan protokolün Üniversite ve Kültür ve Bakanlığı ile yapılan ortak çalışmalar anlamında tüm Türkiye'nin örnek alması gerektiğini söyleyen Belediye Başkanı Prof. Dr. Kamil Okyay Sındır, kazı ekibine önceki yıllara göre daha çok kalıntı bulmasını diledi.

Anadolu parsı şapka ve tişörtlerde

Bornova Belediyesi, kazı ekibine çalışmaları sırasında kullanmaları için üzerinde Anadolu parsının resmedildiği tişört ve şapka hediye etti. Geçtiğimiz yıl yapılan kazılarda çıkarılan bazı buluntuların üzerinde 8 bin yıl önce bölgede yoğun biçimde yaşadığı tahmin edilen Anadolu parsı figürlerine rastlanmıştı.